

EEN FAMILIE EN EEN GRIEKSE GOD

Proloog

Georgiopolis

Georgiopolis bevindt zich in het noordwesten van Kreta, tussen de steden Rethimnon en Chania. Het van oorsprong kleine vissersdorpje Georgiopolis is inmiddels uitgegroeid tot een populaire badplaats met het langste zandstrand van Kreta. Aan het einde van het strand ligt een klein rotseiland met een wit kapelletje, dat je bij eb via een smalle landstrook lopend kunt bereiken.

Annet

Hopelijk blijft deze wel leven. Ik lig op een ziekenhuistafel en probeer een ontspannen houding aan te nemen zodat ik de alles-overheersende misselijkheid kan wegpuffen waarmee ik wakker ben geworden. Energie heb ik nodig, voor vanmiddag. Na deze controle moet ik mijn koffer pakken, eraan denken dat ik mijn badpak meeneem, een lekker boek, een flaneerjurkje voor 's avonds en crackers voor onderweg, mocht de hongerklop waar ik de laatste weken zo'n last van heb me overvallen. En wat ik vooral niet moet vergeten is een enorme portie moed. Omdat ik het de familie straks eindelijk ga vertellen. Maar dan moet ik wel zeker weten dat alles goed is. Ik kijk naar mijn voeten, mijn hele lijf lijkt gezwollen.

'Doet-ie het, denkt u?' vraag ik een beetje dommig aan de gynaecoloog.

'Het ziet er prima uit,' zegt de arts, een monter type, terwijl ze het echoapparaat kordaat over mijn buik beweegt, die ze zojuist heeft ingesmeerd met koud slakkenslijm.

'Ja?' vraag ik voorzichtig.

Ze knikt, zet de monitor uit en stroopt haar latex handschoenen af. 'Sterk hart, volgens mij,' zegt ze. 'Het klopt alsof er op een drumstel wordt geslagen.'

Ik glimlach. Een hart dat klopt. Zijn hart dat klopt. Ons hart.

Het hart dat deze arts twaalf weken geleden in me heeft geplaatst. Ook toen lag ik op zo'n harde behandelbank, maar op dat moment

met mijn benen wijd de hoogte in gestoken, als een schaap dat is omgekukeld en wordt achtergelaten door de kudde om in haar eentje tot stof te verteren.

De gynaecoloog gaf me instructies. 'Kwartiertje blijven liggen. Niet bewegen, oké? Daarna kun je zelf opstaan en mag je naar huis.'

Ik keek haar aan. 'Moet, eeehh, dan niet even worden gecontroleerd of-ie goed, nou ja, of-ie goed vastzit?'

De vrouw schoot in de lach. 'Het embryo zit niet meteen vast, hoor. Dat moet eerst nog zijn plek vinden. Dat gebeurt vanzelf de komende tijd. Als het goed is, uiteraard. Heb je de folder niet gelezen?'

Ze begon aan een lang, technisch relaas over celdeling, innestelen, eventueel een klein bloedinkje, niet van schrikken, hoorde erbij. Maar ik luisterde amper, mijn gedachten waren al afgedwaald omdat ze de klemtoon op de y had gelegd. Em-bríé-jo. Het klonk als een Zuid-Europees handwasmiddel. Ik ben geen taalpurist, maar wel snel afgeleid. Als ik aan iemand de weg vraag, kan ik slechts twee zinnen met instructies in me opnemen, waarna mijn gedachten wegmeanderen, en ik plotsklaps volslagen geobsedeerd het gezicht van mijn gesprekspartner bekijk en denk: *wat een lange oorrellen of wat een eigenaardig gekleurd kralensnoer, zou die vrouw zelf weten dat ze rondloopt met de plasketting uit de kleuterklas?* Vervolgens krijg ik niets meer mee van wat me zo vriendelijk en omstandig wordt uitgelegd. Zou dat iets over mij zeggen? Dat ik niet geïnteresseerd ben in mijn medemens? Of juist te veel opga in de ander? Of simpelweg dat gekleurde kralenkettingen niet bedoeld zijn voor volwassen vrouwen en het helemaal niet raar is daar iets van de vinden? Je moet de zaken ook niet willen overanalyseren.

Ik werd uit mijn gedachten gehaald door het zuigende geluid van Crocs op de linoleum ziekenhuisvloer toen de dokter wegbeende. Nadat de deur was dichtgeklapt, trad zij in. De stilte.

Eigenlijk moet ik nu verwachtingsvolle stilte zeggen, hè Casper? Of beter nog: een ínverwachtingsvolle stilte. Al die tijd was ik blij-

ven aandringen, ik wilde een baby. Misschien omdat ik wist dat ik je ooit zou gaan missen. Ik wilde je in me. Je bij me dragen, zo dichtbij als maar kon.

‘Zijn jullie lekker aan het oefenen?’ hadden je luidruchtige corpsvriendjes geregeld geroepen toen we al een tijd getrouwd waren en er almaar geen nageslacht kwam. In onze omgeving werden baby’s met nesten tegelijk geworpen. Maar bij ons bleef het stil. Aan onze frequentie lag het niet. We neukten, ordinair gezegd, als konijnen. Maar elke maand werd ik opnieuw ongesteld. Na een jaar vol vruchteloze fysieke acrobatiek stapten we naar de dokter.

Traag zaad, was de diagnose. Dat vond je een kutterm, hè. Of liever gezegd een kloteterm. Het paste je ook niet. Jij met je eeuwige ongeduld, je altijd iets te snelle lopen, je rusteloosheid. Je was geen man voor traag zaad. Toch had de natuur je deze loer gedraaid.

En intussen liep ik eindeloos lang rond met een lege buik en een veel te vol hoofd. Een hoofd dat elke maand weer vurig hoopte dat het lijf bevrucht was, een hoofd dat geen auto’s meer zag op straat maar louter kinderwagens, rijen dik, een hoofd dat kribbig werd en almaar tegen haar man gilde: ‘Ik ben niet sacherijnig, ik ben duidelijk!’

En jij? Jij zei niets. Jij kocht mijn lievelingsijs als ik daarom vroeg, jij verdroeg mijn nukken, jij stortte je op feestjes en je werk, je leek vrolijk en onaangetast. Vrolijk en onaangetast zoals jij wel vaker hebt geleken, Cas.

Na een hele tijd proberen en enkele vruchteloze IVF-pogingen spraken de artsen een toverspreuk uit. Intracytoplasmatische sperma-injectie, kortaf: ICSI. Dat zou onze kindkansen aanzienlijk vergroten. ‘Geil,’ grijnsde je spottend toen ze vertelden dat we er niet meer voor hoefden te acrobatiëren. Jouw zaad zou buiten de baarmoeder in mijn vers geoogste eitjes worden geïnjecteerd en vervolgens zou het medisch team deze mix op kweek zetten.

Ik verbeelde me dat er een glazen kasje was gebouwd, waar een

tiental van onze embryo's onder een zacht lichtje lagen te broeien tot de versmolten zaadcellen zouden uitkomen en er aan piepkleine worteltjes minimensjes zouden groeien. Vertederd zouden jij en ik erboven hangen, met onze vingertoppen zachtjes aaiend over ons nageslacht.

Maar er was geen kasje. En opeens was er ook geen echtgenoot. Onze ICSI's belandden in een klinische vriezer, als ijscomannetjes, keurig in het gelid.

Wonderlijk eigenlijk, dat ik toch ontroerd was, toen ik de gynaecoloog mijn plan voorlegde. Ze wees het niet af. Ze zei dat ik een goede kans zou maken op een gezonde zwangerschap. 'Jullie hadden een mooie productie, hoor. Daar moeten we wel wat van kunnen bakken.'

Het klinkt belachelijk, maar ik was trots.

Net als nu, in dit klinische kamertje, onder een systeemplafond. De misselijkheid is langzaam weggegolfd, de gynaecoloog is alweer op weg naar een volgende patiënt. Voorzichtig beweeg ik mijn hand naar mijn buik. Het welft onder mijn vingers. Zoals het ook vanbinnen welft. En dan opeens hoor ik jou. Heel duidelijk, heel luid. Je hebt je leven lang hard gesproken. Je bent altijd meer dan aanwezig geweest. Zelfs in je afwezigheid.

'Hé meisje,' galmt het tegen de ziekenhuiswanden.

'Hé Casper.'

'Je mag opstaan, hoor. Je moet gaan.'

'Ja... Ja...'

'Ben je bang?'

'Ja.'

'Ga nou maar. Jij bent voor de duvel niet bang. En dus ook niet voor mijn familie. Ga je koffer pakken. Toe. Je bent niet alleen. Mijn hart klopt in jou. Als een drumstel.'

'Wat denk je, Cas? Zit het goed?'

'Ja. Deze blijft leven. Echt. Deze blijft.'

Gijs

‘Maar in het echt heb ik nooit aan haar gedacht als ik me aftrok.’

De woorden blijven in de kamer hangen. Zwijgend kijk ik naar stapels paperassen op mijn bureau, zaken die nog afgehandeld moeten worden voordat ik zo de deur voor tien dagen achter me dichttrek. Mijn blik gaat naar de werknemer die tegenover me zit en net iets gezegd heeft over aftrekken. Zijn machteloze verweer maakt geen indruk.

‘Ik denk niet dat dat iets uitmaakt, Jaap,’ zucht ik.

Jaap Klein werkt nu acht jaar bij Van Alphen, hij begon als technisch tekenaar-op-locatie en na een paar jaar heeft hij zich opgewerkt tot assistent-opzichter. Het lag in de lijn der verwachtingen dat hij over een jaar of vijf opzichter zou kunnen worden en over nog vijf jaar projectverantwoordelijke.

‘Het is niet de eerste keer dat je door mij op dit soort gedrag wordt aangesproken,’ voeg ik eraan toe. Er was de keer dat hij te veel ‘pannenbier’ had gedronken – de drank die we traditioneel aanbieden aan onze medewerkers en opdrachtgevers als we bij de bouw het hoogste punt hebben bereikt – en hij tegenover een groepje al even bezopen collega’s met zijn geslachtsdeel begon te zwaaien. Natuurlijk heb ik hem de volgende ochtend even bestraffend toegesproken, maar er verder geen werk van gemaakt.

Van tafel pak ik een dikke map.

‘Dit zijn de bevindingen van de onafhankelijke externe vertrouwenspersoon,’ zeg ik. ‘Haar conclusies zijn niet mals. Ten eerste: jij

had mevrouw Mulder nooit op die manier mogen benaderen, laat staan haar te hebben gezegd wat je zei.'

Jaap zucht dieper dan hij tot dan toe heeft gedaan.

'Wat bezield je om te vertellen dat je aan haar dacht terwijl je masturbeerde?'

In één zucht weet Jaap uit te brengen: 'Kmaaktemaareengrapje.'

'Wat zeg je?'

'Ik was dronken en maakte een flauw grapje.'

'Ik snap het grapje niet, maar dat zal wel aan mij liggen,' zeg ik, terwijl ik zonder te lezen door het rapport blader. Mijn toon is bewust harder dan waarmee ik hem normaal zou hebben toegesproken.

Saskia Mulder, een struise blonde die door onze wat oudere medewerkers ongetwijfeld wordt gezien als een volkse schoonheid, werkte al op de salarisadministratie toen ik zestien jaar geleden door mijn schoonvader werd aangenomen als hr-manager.

'Je mag het misschien wel denken, en dóén voor mijn part, maar waarom zou je zoiets aan een collega vertellen?'

Jaap haalt zuchtend zijn schouders op.

'Op dat personeelsfeest hadden we het over... liefde en zo. Ze vertelde dat zij en haar vriend al jaren, nou ja...' Jaaps toon klinkt fluisterzacht. 'Ze maakte er zelf een grapje over, maar het was ook duidelijk dat ze er onzeker over was. Ik probeerde haar een goed gevoel over zichzelf te geven door te vertellen dat ze echt wel aantrekkelijk werd gevonden.'

'En dat deed je door te vertellen dat je je op haar aftrekt? Denk je werkelijk dat ze zich daarbij goed zou voelen? Ben je niet goed wijs? We hebben bij Van Alphen tweehonderddertig medewerkers; jij bent de enige over wie we twee keer een klacht hebben ontvangen.'

Jaap, al een tijdje met neergeslagen ogen, kijkt nu verbaasd op.

'Twee keer?'

'Mevrouw Mulder maakte er gisteren officieel melding van dat ze van een anonieme afzender een of ander seksspeeltje in haar

postvak vond. Ik ben eens gaan navragen en iemand wist te melden dat hij een groepje kerels had horen praten over dat Saskia sinds kort weer vrijgezel is. Hij ving op dat jullie grappen maakten over een dildo die jullie haar wilden sturen *om de boel een beetje warm te houden*. Twee weken later zat er eentje in haar postvak. Voor mij is het geen hogere wiskunde om te concluderen dat jij erachter zit, Jaap.’

Zijn verbijsterde zucht is nu bijna seismologisch meetbaar.

‘Ik was niet de enige.’

‘Ah, je geeft dus toe dat jij erachter zit? Godsamme, vent.’

Omdat hij niet antwoordt, herhaal ik mijn vraag, maar het lukt hem niet om iets uit te brengen.

Ik besluit dat ik genoeg heb van deze ontmoeting, want ik heb vanmorgen wel wat beters te doen. Straks vlieg ik met mijn familie naar Kreta.

‘Er zit maar één ding op,’ begin ik, maar iets weerhoudt me ervan mijn zin af te maken. Toen ik hier begon te werken heb ik me plechtig voorgenomen om nooit anderen de kastanjes uit het vuur te laten halen. Deze vervelende klussen horen nu eenmaal bij mijn functieomschrijving, al is het na al die jaren nog steeds iets waar ik enorm tegen opzie. Als ik niet door mijn schoonmoeder mee op reis was gevraagd, had ik deze confrontatie waarschijnlijk nog dagen voor me uit kunnen schuiven, maar nu ontkom ik er niet aan.

‘Luister Jaap, ik weet niet of je het beseft, maar dit “grapje” is voldoende grond om je op staande voet te ontslaan. Dat betekent dat je met je baan ook je inkomen en het recht op een ww-uitkering of ontslagvergoeding verliest.’

Jaaps ogen sterven en daarna de spieren in zijn hals. Zweet op zijn voorhoofd, zijn mond halfopen. Ik ben op het punt dat ik met hem begin mee te voelen.

‘Maar de vraag is of wij jou dat als bedrijf willen aandoen. Het lijkt mij voor alle partijen beter als we dat niet doen, qua opspelende emoties. Dat je hier niet meer kunt werken ligt voor de hand. Hier

heb ik een voorstel met een zogenoemde vaststellingsovereenkomst waarin we jouw vertrek vastleggen.’

Ik overhandig hem de brief die onze advocaat vanmorgen heeft opgesteld, waarna ik hem kort vertel over de procedure en wat hem nu zelf te doen staat.

Geslagen verlaat Jaap mijn kamer. Nadat hij de deur achter zich dicht heeft getrokken, sla ik bedachtzaam zijn dossier dicht. In het personeelsbestand op mijn computer zoek ik de pagina van S.L. Mulder, haar foto verschijnt prompt op mijn scherm. Ik herinner me dat ik in een verloren nachtelijk moment zelf ook weleens aan Saskia heb gedacht.

Wanneer ik mijn laatste, mijn allerlaatste en mijn allerallerlaatste klusjes heb gedaan, verlaat ik het schip genaamd Van Alphen & Zoon. In vroeger tijden was een valreep een touw met knopen waarmee men op het allerlaatste moment aan boord van een afvarend schip kon klimmen. Mijn enige stop is nu nog De Kookwinkel, want ik wil snel nog een cadeautje scoren. Dit heb ik van huis uit meegekregen: als ik ergens word uitgenodigd neem ik altijd – áltijd – iets mee. Liever zeg ik een afspraak af dan dat ik verschijn zonder een passende attentie. Mijn schoonmoeder biedt haar familie een geheel verzorgde reis naar Griekenland aan en dus ben ik zojuist de stad in gegaan om een navenant cadeau voor haar te kopen, iets wat uitdrukking geeft aan ons gevoel van dankbaarheid (of in ieder geval dat van mij). Ik heb mijn oog laten vallen op een übergestileerde design-parmezaanrasp waarover Marie-Claire eens begon toen ik haar vertelde over mijn kookclub.

Een paar jaar geleden begon een oude studievriend van mij een gastroclub voor mannen, een gezelschap dat aanvankelijk bij elkaar kwam om met wat ouwere kerels ongestoord te kunnen drinken en eten zonder ons in het café door twintigjarige hittepetitten te hoeven laten afwijzen. Gevoed door mannelijke competitiedrang werden na verloop van tijd de gerechten exquiser en de wijnen beter, en ook

op het gebied van keukenapparatuur en kookspullen begonnen we met elkaar te wedijveren. We kochten snijplanken van verschillende soorten bedreigd hout, een vriend van mij koketteerde met een set koperen pannen van Mauviel, zelf kocht ik een messenset van Wüsthof Dreizack (hoewel ik nog steeds eigenlijk liever werk met mijn oude Ikea-mes), een van ons liet zijn keuken vertimmeren om er een idioot dure inbouw combi-oven van Gaggenau in te kunnen laten zetten, en iemand anders investeerde het bedrag van een kleine middenklasser in een fancy fornuis van Falcon (en nog gaat hij vier keer per week uit eten).

Lauren vond mijn opgelaaide kookliefde aanvankelijk wel aan doenlijk, maar hoe duurder de spullen die ik kocht, hoe minder haar aandacht. Maar met haar moeder kan ik goed over mijn aanwinsten praten, omdat ook zij verknocht is aan bijzondere spulletjes. Lauren en ik schelen dertien jaar, en dat is meer dan de negen jaar tussen Marie-Claire en mij, wat er wellicht de reden van is dat mijn schoonmoeder en ik zo goed met elkaar overweg kunnen (waar Lauren natuurlijk haar bedenkingen bij heeft, omdat ze zelf niet zo heel goed met haar moeder overweg kan).

Wat mij altijd opvalt aan Marie-Claire is dat wanneer zij praat, het lijkt alsof er zes mensen aan het woord zijn: Claire de familie-oudste, Claire de oma van Nikki, Claire de diepbedroefde moeder van Lauren en Casper, Claire de weduwe van Arend, Claire de grootaandeelhouder van Van Alphen, Claire die op haar oude dag volgens alle maatstaven nog steeds een aantrekkelijke vrouw is. Is er een Griekse mythe voor het verlangen dat je, zoals Oedipus, niet met je moeder maar met je schóónmoeder naar bed zou willen?

In De Kookwinkel zie ik de langwerpige rasp liggen van meer dan honderdtwintig euro, maar dan heb je wel een stuk gereedschap dat is ontworpen door Rodrigo Otazu. Voor onszelf zou ik deze rasp nooit kopen, ook omdat ik geen zin heb in Laurens schamperende blik ('het lijkt wel een metalen dildo'), maar Marie-Claire geef ik hem graag cadeau als we in Griekenland zijn. Ik zie hoe de verkoper